

*Адальберт Ерделі
та представники закарпатської мистецької школи.
Фото Валентини Козлової*

«Ерделівські читання» – науково-практичні конференції, які, починаючи з 2003 року, проводить Закарпатський художній інститут. Згодом вони набули статусу всеукраїнського, а з 2006 року – міжнародного.

Ім'я Адальберта Ерделі конференції отримали тому, що він був одним із основоположників закарпатської мистецької школи та першого мистецького освітнього закладу, багато працював як письменник, філософ, мистецтвознавець. Саме Адальберт Ерделі першим зрозумів потребу формування мистецького середовища для сприйняття нових європейських художніх ідей. З цією метою він проводив лекції для викладачів Ужгородської гімназії, вказуючи на те, що нове мистецтво потребує не тільки естетичного виховання, але і глибокого знання історії та літератури.

Пленарні та секційні засідання «Ерделівських читань», а також обговорення їх результатів засвідчують високий науковий рівень. Науково-практичні конференції приймають ухвали.

Матеріали попередніх конференцій були опубліковані у форматі спецвипусків «Вісника Львівської національної академії мистецтв». Це – вже другий випуск «Наукового вісника Закарпатського художнього інституту».

Проведенню конференцій активно сприяють відповідні управління Закарпатської обласної державної адміністрації.

РІШЕННЯ

Міжнародної науково-практичної конференції «Ерделівські читання»

Учасники міжнародної науково-практичної конференції “Ерделівські читання”, яка проходила в Ужгороді 12-14 травня 2011 року заслухали та обговорили доповіді, присвячені проблемам сучасної мистецької освіти та розвитку мистецтва в Україні та світі. Окремо було відзначено основоположників закарпатської школи мистецтв А.Ерделі та Й.Бокшая, 120-річчя яких відзначається у 2011 році на загальнодержавному рівні. У цьому контексті також було розглянуто особливості та можливі шляхи розвитку традиційних мистецьких шкіл України, Польщі, Словаччини, Чехії. За результатами обговорення роботи науково-практичної конференції було висловлено ряд пропозицій та зроблено висновки, які лягли в основу рішень конференції.

1. У 2011 році на загальнодержавному рівні вперше відзначається ювілей основоположників закарпатської школи мистецтв А. Ерделі та Й. Бокшая. Це змушує уважніше віднестися до увіковічнення пам'яті визначних митців. Зокрема, актуальним є питання як для ЗХІ, так і влади міста щодо створення належного пам'ятника на могилі А.Ерделі замість скромної могильної плити.

2. Закарпатських художній інститут сьогодні втілює ті ідеали, які були започатковані його основоположниками: популяризація культури краю та країни, створення художнього середовища в місті та області, а також навчання підростаючого покоління майбутніх митців. Таким чином, досягнення закладу дають йому право носити ім'я Адальберта Ерделі. Учасники конференції звертаються до обласної адміністрації підтримати присвоєння інституту імені визначного художника.

3. Гостро назріло питання з популяризацією українського образотворчого мистецтва не тільки на рівні фахівців, але і для широкого загалу в країні та за її межами. Доречним було б представлення творів основоположників закарпатського образотворчого мистецтва якнайширше в столиці та провідних мистецьких центрах України.

4. Для популяризації творчості закарпатських майстрів зроблено досить багато в Закарпатському художньому інституті. Зокрема, монографія Небесника І. «А. Ерделі», альбом «Адальберт Ерделі», підготовлені до друку романи та щоденники художника. Однак сьогодні гострим є питання щодо видання, розрахованого не стільки на науковців-мистецтвознавців, як на пересічних українських читачів.

5. Традиційні великі художні центри як Київ, Львів, Одеса, Харків, як правило, розвиваються досить замкнуто, у своєму середовищі. Це зумовлює певну ізольованість у творчому просторі представників цих осередків. Виходячи з цього, було б доречним перетворити науково-практичну конференцію “Ерделівські читання” на своєрідний майданчик обговорення загальноукраїнських мистецьких досягнень та проблем, які необхідно вирішувати в подальшому. Поряд з тим, гострим залишається питання багатотиражного мистецького видання, де б могли висловлюватися представники різних шкіл та напрямків образотворчого мистецтва сьогодні.

6. Сучасні тенденції світового художнього життя ставлять досить ґрунтовні питання як перед українськими художниками, так і перед мистецтвознавцями. Особливо нагальним сьогодні є питання базових принципів аналізу історії українського мистецтва, яке зумовлено довготривалим розвитком українського мистецтвознавства поза загальноєвропейським та світовим контекстом. З цієї причини ціла низка художніх проблем залишається поза увагою студентів. Це вимагає вироблення єдиного методологічного підходу не тільки до викладання історії українського мистецтва, але і світового загалом.

7. Сучасне художнє життя ставить питання нового погляду і нових підходів до теорії та мистецької критики. Відсутність останньої зумовлена невизначеністю базових орієнтирів в вітчизняній художній теорії. Розвиток цих напрямків мистецтвознавства дасть змогу мистецьким навчальним закладам чітко виставляти орієнтири мистецького поступу молодих українських художників.

8. Досвід мистецьких закладів Польщі, Словаччини, Чехії свідчить про зростання уваги серед студентів-художників до різних традиційних технік образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, які на Заході у більшості витіснені сучасними технічними засобами і технологіями. Це дає підстави говорити, що мистецькі заклади України, зберігши традиції своїх шкіл, у швидкому майбутньому стануть надзвичайно привабливими для іноземних студентів. Це в свою чергу зумовлює необхідність збереження традиційних художніх шкіл в Україні.

Голова міжнародної науково-практичної конференції “Ерделівські читання”
Ректор Закарпатського художнього інституту
проф. **Небесник І. І.**

Секретар міжнародної науково-практичної конференції “Ерделівські читання”
Федоранч В. Ю.